

1970ernes vesttyske *Berufsverbot*: 'Glemte' historie.

Om politisk sindelagskontrol i Forbundsrepublikken Tyskland

Berufsverbot i Tyskland blev begrundet med sikkerhedshensyn for staten, institutioner og private erhverv over for personer der kunne eller ville skade dem eller forandre dem radikalt. Kritikere af Berufsverbot pegede derimod på, at det krænkede borgerlige frihedsrettigheder og begrænsede den frie debat af mulige samfundsforandringer. Men hvor går grænsen mellem de to hensyn? Er grænsedragning kun en sag for domstolene, eller for en bredere samfundsdebat? Og i øvrigt: ligner problemstillingen dengang noget velkendt i nutiden?

I slutningen af 1960erne spekulerede vesttyske politikere, jurister, politi og hemmelige tjenester på, hvordan masseprotesterne på universiteterne og i virksomhederne kunne inddæmnes. Statslige organer frygtede især, at en ny venstreorienteret generation af studerende kunne sive ind i statslige apparater og forandre dem indefra.

Forbundsrepublikken og delstaterne dannede i 1971 en task force for at udrede mulighederne for at holde venstreorienterede kritikere væk fra offentlig tjeneste. De påtænkte tiltag skulle intimidere folk. På grundlag af dette kommissionsarbejde vedtog delstaternes ministerpræsidenter på deres konference den 28. januar 1972 den såkaldte 'Radikale-Forordning' (Radikalenerlass). Følgerne: Cirka 3,5 millioner personer blev undersøgt med henblik på deres politiske sindelag. De hemmelige tjenester meldte mellem 25.000 og 35.000 "mistænkelige" ansøgere til de ansættende myndigheder. Mere end 10.000 sager vedrørende Berufsverbot blev anlagt, omtrent 2.250 ansøgere ikke ansat og 256 embedsmænd/kvinder blev afskediget. De reelle tal ligger formentlig en del højere.

I udstillingens 20 engelsksprogede plancher fremstilles datidens samfundsmæssige klima. Der henvises samtidig til historiske forbilleder og konsekvenserne af en sådan intimideringens politik.

Udstillingen vises i Danmark bl.a. på Roskilde Universitetsbibliotek fra d. 11. april til d. 10. maj samt ved temadagen ***70ernes vesttyske Berufsverbot som et historisk tilfælde og nutidens tiltag til systemkontrol i Danmark***, fredag d. 8. april 2016, 9:00-16:35, RUC, auditorium bygn. 46.1